

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Facultat de Dret

Criteris formals per a la presentació escrita del Treball de fi de grau als graus de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona

Sumari

1. Les parts del treball.....	5
1.1. La portada.....	5
1.2. Resum i paraules clau	5
1.3. El sumari	6
1.4. La introducció	6
1.5. El cos del treball	8
1.6. Les conclusions.....	8
1.7. Fonts i bibliografia final	9
1.8. Annexos	9
2. Normes de presentació escrita.....	10
2.1. Extensió del TFG	10
2.2 Els aspectes formals de l'escrit	10
2.3 Lliurament del treball.....	12
3. Criteris de citació bibliogràfica.....	12
4. Bibliografia	12

Aquests criteris formals tenen l'objectiu d'orientar a l'alumnat de l'assignatura de TFG en els aspectes formals més elementals del mateix. La forma en com abastar un treball acadèmic, així com la seva redacció i presentació és objecte de l'assignatura de formació bàsica present als primers cursos de tots els graus. Per aquesta raó, les pautes que s'indiquen en aquest document no són exhaustives. Constitueixen, simplement, un recordatori dels elements formals essencials del que és comunament acceptat en la presentació de qualsevol treball de l'àmbit acadèmic, també del TFG. Més enllà dels continguts substancials, l'acompliment d'un mínim de criteris formals en la seva presentació revertiran en una millor comunicació i comprensió de l'obra, així com el seu reconeixement científic. En qualsevol cas, l'alumnat que estigui elaborant el seu TFG haurà de seguir les orientacions, també formals, que els puguin donar qui els tutoritzi.

La formulació d'aquests criteris ha tingut present la diversitat de TFG que es poden realitzar (Cas pràctic o dictamen, Informe o estat de la qüestió, revisió, síntesi, etc., Memòria vinculada a pràctiques externes, Treball de recerca o altres activitats, o treballs de camp, similars i comparables en l'àmbit de les ciències jurídiques, laborals, socials i polítiques). Poden ser utilitzats per a qualsevol de les anteriors tipologies, tot i que l'alumnat haurà d'ajustar-los a les particularitats que reclami el seu TFG. I en aquest sentit, haurà de seguir les indicacions del docent que el dugui a terme la tasca de tutories.

1. Les parts del treball

1.1. La portada

La portada d'un TFG ha de contenir totes les dades que l'identifiquen, i necessàriament la informació següent:

- Títol complet de l'obra
- Nom i cognoms de l'autor o autora del treball
- NIUB de l'autor o autora
- Nom de l'assignatura (TFG)
- Àrea temàtica
- Tutoria del treball
- Curs o any i semestre en què es presenta

1.2. Resum i paraules clau

En qualsevol tipologia de TFG és important precedir-lo d'un resum o síntesi en el qual s'exposarà un breu resum del TFG en la qual s'identifiqui el tema del treball i el contingut del mateix. Com a màxim hauria de tenir una extensió de 250 paraules. S'acompanyarà de quatre o cinc paraules claus que identifiquin l'objecte d'estudi del treball per a possibles futures recerques.

Exemple

Resum. Podem afirmar que en l'actualitat, els exèrcits de molts països són, en molt aspectes, inoperants i obsolets com a instruments de defensa. No obstant, segueixen perseguint la perpetuació del seu poder i els seus privilegis institucionals. A aquesta consideració, s'afegeix que els governs d'aquests mateixos estats no disposen dels mitjans adequats per combatre la delinqüència, la criminalitat, la pobresa persistent i la desigualtat social. Sota unes premisses en les que aparentment tots guanyen, aquests governs ha utilitzat als militars com a un comodí a través del qual intervenen en aquells espais on la capacitat de l'Estat s'ha manifestat clarament insuficient. S'està fent referència, entre d'altres a les tasques de vigilància de fronteres, campanyes d'alfabetització de la població o recollida d'escombraries. Aquesta utilització multifuncional de les forces armades s'ha defensat des de el pragmatisme. En canvi, en aquest treball considerem que el que es presenta com a un òptim paretia pot tenir algunes conseqüències negatives en la governabilitat democràtica atès que pot debilitar l'eficàcia i eficiència de l'Estat a l'hora d'oferir i subministrar a la població els serveis bàsics a través de les diferents administracions especialitzades. [185 paraules]

Paraules clau. Forces Armades, missions de les forces armades, estat del benestar, relacions civils-militars.

1.3. El sumari

El sumari ha de contenir **tots els apartats** de què consta el TFG. Hi han de figurar tots els grans apartats i els subapartats. Com a màxim es recomana estructurar-lo en cinc nivells. S'acompanyarà, igualment, de la paginació corresponent

Exemple	
INTRODUCCIÓ	1
1. L'APRENENTATGE A LA UNIVERSITAT	3
1.1. Les classes	4
1.1.1. Assistència i participació.....	7
1.1.2. Tipus de classes: sistemes d'aprofitament	10
1.2. La lectura	17
1.2.1. Els llibres com a instruments de cultura.....	18
1.2.2. Manuals, monografies, articles de revistes i altres gèneres	20
1.3. El treball d'equip	30
1.3.1. Creació del grup de treball i fixació inicial de temes i de calendari	32
1.3.2. Distribució de la feina	34
2. LA GESTIÓ DEL TEMPS EN ELS ESTUDIS UNIVERSITARIS	39
2.1. La importància de la planificació	40
2.1.1. Anàlisi de l'ús del temps	41
2.1.2. Planificació a curt i a llarg termini	42
CONCLUSIONS	75
BIBLIOGRAFIA	80
ANNEXOS DOCUMENTALS	90
Annex 1: Propostes de format d'examen	90
Annex 2: Quadres de gestió del temps	95

El Word té una opció (estils) que pot programar automàticament això que acabem d'explicar: per al cos del treball s'aplica l'opció "normal", per als títols de cada nivell "títol 1", "títol 2", "títol 3", "títol 4", etc. i per a la lletra més petita l'opció "èmfasi". Si quan es comença el treball es clica, amb el botó dret, al damunt de cada estil, i es modifica de la manera que es vulgui, no caldrà que cada vegada es comprovi com s'ha de fer perquè ja estarà programat.

Fer-ho automàticament té l'avantatge que en qualsevol moment es pot anar a "Referències"/Taula de contingut", i el Word crea el sumari allà on sigui el cursor amb les pàgines ajustades, i es pot actualitzar en qualsevol moment.

1.4. La introducció

La introducció ha d'abordar necessàriament els següents temes:

- **Justificació i interès** de l'elecció de l'objecte d'estudi del TFG. Normalment s'entén que son tres les possibilitats: justificació teòrica, d'actualitat o personal. Es a dir,
  - o el treball s'insereix en una discussió teòrica-conceptual que està oberta a la literatura científica o especialitzada;

- o es tracta d'una temàtica d'actualitat; o
  - per un interès exclusivament personal de l'autor o autora. Aquesta darrera és la més dèbil de les justificacions.
- **Delimitació del tema:** S'han d'identificar clarament els aspectes que es treballaran i, per tant, què quedarà fora del treball. Igualment, s'ha de determinar l'espai i el moment en què se centrarà la recerca (el marc espaciotemporal). Si no es fa aquesta delimitació es podria qüestionar per què no es tracten en el treball d'altres aspectes que no s'hi han considerat.
  - **Hipòtesi, problema, objecte d'estudi o àmbit nou del coneixement** que es pretenen plantejar, resoldre o estudiar. Aquest és un dels punts més importants del treball i, per aquesta raó, és imprescindible explicar-lo molt bé, centrant bé les qüestions.

Tota recerca, una vegada s'ha definit l'objecte del seu estudi i s'ha justificat el perquè de l'elecció del tema, ha de plantejar una pregunta. Es tracta de l'interrogant principal al qual haurem de donar una resposta. En funció de com es formulï aquesta pregunta, el treball tindrà una diferent naturalesa:

- Si escollim fer un treball de recerca, la pregunta començarà, normalment, amb un *perquè*.
- Si, en canvi, volem fer un treball descriptiu, formularem la pregunta amb els termes: *Com?, de quina manera?, Quan?, etc...*

La hipòtesis és la resposta que oferim a la pregunta que ens fem, la "solució al nostre enigma". La hipòtesis pretén ser demostrada, tot i que podria ser refutada.

Exemple

La pregunta que Newton es formulava era: perquè cauen els objectes al terra? Perquè no flotaven o volaven? La hipòtesi que es va plantejar era que existia una força gravitatòria que, des del centre de la terra, atreia tots els objectes.

- **La metodologia** científica que s'emprarà o combinació de metodologies: és a dir, quins instruments o eines utilitzarem per aconseguir demostrar la hipòtesis plantejada davant el nostre interrogant.

Una errada habitual és confondre les fonts amb la metodologia, i dir per exemple que «com a metodologia s'han consultat llibres de la biblioteca i revistes de l'hemeroteca»

Exemple

Recerca bàsica, anàlisi de dades, casos, comparació, recerca de camp, recerca històrica, etc.

- **Fonts** que s'utilitzaran: normes, sentències, documents històrics, dades, sèries estadístiques, informes, etc.
- **Parts** del treball: es farà una breu explicació de quines seran les principals parts

en què es dividirà el treball.

1.5. El cos del treball

Els TFG han de tenir una estructura coherent i, ha d'estar organitzat en parts, capítols, títols, subtítols, etc., en la proporció adequada i sense fragmentar-ne excessivament el cos ni incloure-hi massa nivells (és comunament admès que una estructura amb tres o quatre nivells és l'adequada en la majoria de casos. En tot cas, mai més de cinc).

Una de les parts del cos del treball ha de fer referència al **marc conceptual** o estat de la qüestió, desenvolupant les teories, escoles o autors dels quals es parteix per plantejar altres teories.

Els paràgrafs no han de ser ni massa curts ni excessivament llargs. Es tracta, en tot moment, de fer còmoda i entenedora la lectura. El text ha d'estar ben redactat i puntuat.

Essent el TFG un treball acadèmic, el cos del treball necessàriament ha de tenir citacions. S'ha de citar sempre l'autoria de les afirmacions, així com les fonts (normes, sentències, documents històrics, dades, sèries estadístiques, informes, etc.) d'on s'extreuen les afirmacions o argumentacions que es desenvolupen al treball.

En resum, sempre que expressem en un treball una idea que no és nostra hem de indicar-ne clarament l'autoria, perquè si no és així cometem plagi. Quan es fan servir les paraules d'una altra persona per expressar una idea han d'anar entre cometes i amb la indicació de l'autoria. I això mateix s'ha de fer amb qualsevol tipus d'informació que no sigui pròpia, com ara imatges, gràfics, etc., que han de tenir un peu en què s'indiqui la font o l'autoria segons el sistema de citació triat. Aquest fet comporta que els treballs acadèmics estiguin plens de citacions i referències bibliogràfiques, la qual cosa no només és normal sinó que és la correcta.

Malgrat existir les corresponents citacions, segons s'ha indicat en l'anterior apartat, també es pot considerar com a procediment fraudulent -assimilable als efectes dels plagi, segons la normativa- quan es cita només a un o a molt pocs autors o autores o fonts per a fonamentar el treball, sense citar. Per suposat, no s'admetrà la reproducció total o parcial d'un altre treball ni de la seva traducció.

Tampoc es poden utilitzar textos propis d'altres treballs realitzats vosaltres amb anterioritat sense que estiguin citats correctament.

1.6. Les conclusions

El TFG es tanca amb l'apartat de conclusions. És imprescindible que hi hagi coherència i alineament entre la introducció, la pregunta, la hipòtesi, el mètode, els objectius, el cos del treball i les conclusions.

En arribar al final de la recerca és el moment de valorar si s'han pogut contestar les preguntes que es formulaven al començament, o si la hipòtesi de la qual es partia ha resultat ser veritable o falsa, i per a això s'ha de seguir un **determinat esquema**:

1. Es fa un **resum sintètic** de la recerca, en què s'exposa el camí recorregut i els resultats als quals es volia arribar en començar-lo.
2. Es valoren **quins** resultats han estat **assolits** a partir de cadascuna de les intencions inicials plantejades en el treball. En aquesta part és normal que hi hagi diversos punts.

No es tracta de fer un resum dels apartats del treball, sinó de fer un pas més, és a dir, després de l'explicació del tema al llarg del treball, aquí exposarem el resultat al qual hem arribat gràcies a la feina feta.
3. S'exposen les qüestions que han quedat **pendents**: dubtes, incerteses, temes no que no s'han tractat, etc.
4. S'ha d'expressar de manera clara si s'ha **validat o no la hipòtesi principal**. S'ha de recordar aquí que és tan vàlid científicament un treball de recerca que confirma la hipòtesi inicial com el que la refuta.

S'ha de ser especialment **rigorós i acurat en la redacció** de les conclusions, molt més inclús que al llarg del treball, perquè les conclusions han de ser breus, sintètiques i molt precises.

1.7. Fonts i bibliografia final

Al final del treball hi ha d'haver, estructurada correctament, la **relació de les fonts i la bibliografia citada** (tant la bibliografia convencional com la bibliografia web), que ha de coincidir amb el conjunt de les fonts i els recursos emprats al llarg de l'execució.

La relació bibliogràfica ha d'estar ordenada en una llista única i per **ordre alfabètic**, o bé dels cognoms de l'autor o autora en el cas de la bibliografia, o bé de l'entitat que representa el web en el cas de la bibliografia web que no tingui una autoria determinat. La tendència de citar la bibliografia en dues parts diferenciades, la convencional i després la web, ja no és vàlida avui en dia.

Si cal, perquè hi ha un interès específic, es pot fer una **llista legislativa** separada de la bibliografia, i/o una de **jurisprudencial**. Quan se cita legislació, és habitual ordenar-la per rang, de major a menor, i dins de cada nivell per ordre cronològic. En el cas de la jurisprudència es procedeix a una ordenació cronològica, agrupant-la per l'òrgan que l'ha emesa.

Tant la bibliografia com les fonts s'han de citar seguint els [criteris tècnics de citació establerts a la UB](#), que varien en funció de les disciplines científiques. Es pot emprar el criteri que es vulgui però s'ha de mantenir en tot el treball i citar sempre de la mateixa manera.

1.8. Annexos

Els treballs poden contenir annexos o conjunts de materials, situats al final del treball, que no acostumen a formar part de la producció de l'autor o autora, sinó que recullen **algunes de les fonts** que s'han utilitzat, quan aquestes són de difícil consulta per a qui ho llegeix o quan no són fàcilment a l'abast.

Sempre s'ha de poder distingir clarament, en un annex, allò que és propi de l'autor d'allò que li és extern; en aquest darrer cas el text ha d'anar acompanyat de la referència exacta de la procedència. S'ha de fer una llista dels annexos en el sumari general de l'obra.

2. Normes de presentació escrita

2.1. Extensió del TFG

Amb caràcter general, l'extensió del TFG no pot excedir de 35 pàgines en els TFG de 6 crèdits (20.000 paraules sense comptabilitzar sumari, bibliografia i annexos), i de 50 pàgines en els TFG de 12 crèdits (30.000 paraules).

2.2 Els aspectes formals de l'escrit

- Per al **cos del treball** el tipus de lletra habitualment és de mida o cos de 12. Igualment, el interlineat més utilitzat és d'1,15 o 1,5

Entre paràgrafs també es molt comú utilitzar un espaiat posterior d'entre 6 i 12 punts.

Per als exemples o per a les citacions de paràgrafs llargs que van en lletra més petita, de mida 10, s'ha de fer servir un interlineat d'1 o senzill.

El text estarà justificat i mai es farà servir el subratllat.

- Per als **títols** s'ha de fer servir el mateix tipus de lletra. S'hi pot fer servir la negreta i la cursiva però mai el subratllat. Un títol no va mai amb punt final, i tots els números del títol han de dur un punt al darrere.

Exemple

1. EXEMPLE DE TÍTOL DE PRIMER NIVELL

1.1. Exemple de títol de segon nivell

1.1.1. Exemple de títol de tercer nivell

- **Numeració de pàgines:** Les pàgines han d'estar numerades, sense grafismes i a la part inferior de la pàgina, amb la mateixa tipologia i mida del cos del treball.
- Les **citacions textuais** han d'anar entre «**cometes baixes**» o "**cometes**" (no s'han d'emprar <<els símbols de menor i major dos cops>>).

Exemple

Tal com diu la doctrina, «Leibniz podria haver estat un filòsof més gran i potser un home més

gran si hagués hagut de lluitar per la grandesa (...). Mai no va tenir motiu per témer la persecució, com Descartes i Locke» (Tomlin, 1965, 221).

Tal com diu la doctrina, «Leibniz podria haver estat un filòsof més gran i potser un home més gran si hagués hagut de lluitar per la grandesa (...). Mai no va tenir motiu per témer la persecució, com Descartes i Locke»¹.

- Si s'elimina un fragment de la citació dintre de les cometes s'ha de fer servir l'indicador (...).

Exemple

Sempre s'ha dit que «els fets que semblen robar-li sentit a la vida inclouen tant el patiment i l'angoixa com la mort. (...) Ara bé, la potencialitat, en actualitzar-se, es converteix en realitat, es fa real» (Frankl, 1979, 34).

Sempre s'ha dit que «els fets que semblen robar-li sentit a la vida inclouen tant el patiment i l'angoixa com la mort. (...) Ara bé, la potencialitat, en actualitzar-se, es converteix en realitat, es fa real»¹.

- Si el text de la cita té més de 70 paraules no s'integrarà directament al cos del treball sinó que anirà en paràgraf separat, sagnat per l'esquerra, amb interlineat 1 o senzill i a mida de lletra 10. En aquest cas no caldrà incorporar cometes.

Exemple

Diversos autors al llarg de la història s'han plantejat aquesta qüestió:

Resultaria beneficiós si poguéssim determinar com són les formes alternatives d'importantes institucions socials, com la propietat, però l'enorme complexitat d'aquestes ens hi faria desistir. No és que no puguem fer mai aquests càlculs. Certament, podem avaluar els costos i beneficis de petites parts de grans institucions socials. Inclús podem avaluar de manera prou fiable, si no precisa, els costos i beneficis d'una institució social complexa si els seus èxits i fracassos són prou clars. (Griffin, 1996, 27)

Diversos autors al llarg de la història s'han plantejat aquesta qüestió:

Resultaria beneficiós si poguéssim determinar com són les formes alternatives d'importantes institucions socials, com la propietat, però l'enorme complexitat d'aquestes ens hi faria desistir. No és que no puguem fer mai aquests càlculs. Certament, podem avaluar els costos i beneficis de petites parts de grans institucions socials. Inclús podem avaluar de manera prou fiable, si no precisa, els costos i beneficis d'una institució social complexa si els seus èxits i fracassos són prou clars¹.

2.3 Lliurament del treball

En tots els graus, els TFG s'han de dipositar en format pdf al campus virtual específic de TFG de l'ensenyament.

3. Criteris de citació bibliogràfica

El sistema de citació haurà de respectar el rigor acadèmic en cadascuna de les disciplines.

Tota la informació detallada sobre les formes de citació és accessible a:

- CUB Criteris de la Universitat de Barcelona:
<https://www.ub.edu/cub/criteri.php?id=339#339>

4. Bibliografia

Criteris de la Universitat de Barcelona (CUB). [en línia] Barcelona: Universitat de Barcelona. Serveis Lingüístics <<https://www.ub.edu/cub/index.php>> [Consulta: 20 gener 2022].

TURULL RUBINAT, Max (Dir.); Jordi Ardanuy Baró ... [et al.]. *Tècniques de treball i de comunicació. Instrumentarium per a les ciències jurídiques i socials*. 3ª edició. Barcelona: Huygens editorial, 2017. 335 pàg. ISBN 978-84-939245-3-9).